

Az erdélyi magyarság társadalmi szervezete.

1.

Amikor a kisebbséggé lett nemzet az állami élet minden intézményéből kiszorul, s így elveszti közös életére gyakorolt *hatalmi* befolyását, – természetes, hogy egyre több figyelmet fordít az előbb elhanyagolt társadalmi alakulatok felé, abban a reményben, hogy *egyesülés* útján elégítheti ki azokat a szellemi, társadalmi és gazdasági szükségleteit, melyeket állami intézmények útján egyáltalán nincs, vagy csak eltorzított formában van módja kielégíteni.

Számos példa szól arról, hogy ezen az uton nemcsak a kisebbségek juthatnak el alapvető szervezeti kérdéseik megoldásához, hanem a többségi nemzeti politikának is könnyű módja nyílik a kisebbségek szerves beillesztésére az állam közéletébe – a nemzeti dogma alaki megsértése nélkül.

Igy Lettorszáiban a német kisebbség szervezkedésének alapját a társadalmi egyesülések szövetsége adta. Ez a szövetség az átalakulás pillanatában a szervezkedés legegyszerűbb módja volt. Szervezetten működő erőket fogott össze s ezek átcsoportosítása, új feladatok elé állítása nyilvánvalóan kisebb feladatot jelentett – tisztán szervezkedési szempontból is – mint egészen új nemzeti szervezet kiépítése. Viszont a lett állam irányítói felismerték azt az előnyt, melyet ez a megoldás kínál: az elvi harcok meddő kielezése helyett a felmerülő kérdések gyakorlati megoldását. Elismerték tehát ezt a szövetséget a német kisebbség nemzeti képviselőjének egyszerűen azzal, hogy a megoldásra váró kérdésekről tárgyaltak megbizottaival, s utóbb olyan kérdések megoldásával is megbízták, melyek egyebütt állami feladatoknak szoktak számítani. Lettorszáiban törvény szerint nincs kulturautonó-

nia. A kormány azonban egyszerűen a hivatott társadalmi alakulatok javaslatai alapján dönt mindazokban a kérdésekben, melyek a német kisebbség kulturautonómiájának hatáskörébe tartozhatnának. Ezen a módon a kérdések felesleges baj nélkül megoldottak. Az idő múlásával pedig a közhangulat észrevétlenül megéri arra, hogy a kisebbségi önkormányzat végül közjogi alakot ölthessen.

Azok az államok azonban, melyek a nemzeti kizárólagosság dogmáját teszik létük alapjává, ezt a természetes folyamatot nemhogy elősegítik, hanem említett tételük valószínűtlenségének és bizonytalanságának tudatában mindent megtesznek annak megakadályozására. Elősegíteniök ezt a folyamatot – az észszerűség parancsára – azért kellene, mert a társadalmi szervezetek rendszerével hidalhatnak át a legkönnyebben és a legészrevétlenebbül azt a mély szakadékot, mely a nemzeti kizárólagosság elméleti tétele és a nemzeti kisebbségek létének egészen gyakorlati valósága között megvan. Ezzel szemben az az út, melyet a valóságban ezek az államok szinte kivétel nélkül követnek, éppen ellenkezőleg csak arra jó, hogy ezt a szakadékot nemcsak mélyítse, hanem a politikai ellentétek hangján hirdesse és mutassa.

Románia ezidőszere nem képez kivételt e szabály alól. A nemzeti kizárólagosság elve itt feltétlenül uralkodik a közélet minden terén: a törvényhozás munkájától a mindennapi kereskedelmi formákkal szemben támasztott követelésekig.

Természetes következmény tehát, hogy a nemzeti kisebbségek minden társadalmi egyesülési törekvését gyanakvással fogadja és hatósági nehézségek akasztják meg fejlődésének útjában.

Ez jut kifejezésre már magában abban a törvényben is, mely 1924. február 2-án lépett a régi magyar egyesületi törvénynek a helyébe.

2.

A törvényt a jogi személyiségről szóló törvénynek nevezik. S bár sokszor hangzott el hivatalos helyről is – például a Romániai Magyar Népligaegyesület esetében – az a kijelentés, hogy jogi személyiség nélkül is működhetik egyesület s jogi személyiségre csak annak van szüksége, amelyik vagyont akar gyűjteni, – a tényleges helyzet az, hogy más egyesületi törvény vagy csak erre vonatkozó törvényes gyakorlat Erdélyben nincs.

Ez a jogi személyiségről szóló törvény pedig a nagy francia forradalom s a 48-as magyar szabadságküzdelem egyik alapvető vívmányát a *szabad egyesülés* jogát egy-

szerűen megszünteti nemcsak tényleg, hanem nyíltan formászerint is, amikor az egyesület törvényessége felett határozó bíróság döntését az illetékes minisztérium véleményétől teszi a gyakorlatban függővé. A szóbanforgó törvény 89. szakasza ugyanis kimondja, hogy az illetékes minisztérium véleménye az egyesület törvényessége vagy esetleg csupán kívánatossága dolgában *kötelezi* a bíróságot. (Hogy ez egyzersmind a birói függetlenség elvén is súlyos csorbát ejt, az nem tartozik a most tárgyalt kérdéshez.)

Ez a szakasz nyilvánvalóvá teszi, hogy a kisebbségi egyesületek működésének lehetősége s általában az egyesületi élet fejlődése teljesen a mindenkori kormányok befolyásolhatatlan szeszélyének van kiszolgáltatva. Addig is azonban, amíg a megtagadáshoz eljutnak az alapítók, súlyos nehézségeket kell legyőzniök. Az első: a megalakuláshoz szükséges gyűlés engedélyének megszerzése. A második: az egész eljárásnak drágasága, mely azzal kezdődik, hogy az alakuló gyűlésen közjegyzőnek kell Erdélyben jelen lennie s az alapító okmányokat közjegyzői okirat formájában kell a bírósághoz betérjeszteni, az egész eljárás pedig bonyolultsága miatt ügyvédi segítség nélkül aligha folytatható le.

Az erdélyi magyar egyesületi életet tehát ezeknek a nehézségeknek a szemüvegén át kell néznünk, ha az alább összefoglalt s részletesen is közölt adatokat helyes világításban akarjuk látni.

Ezek az adatok az erdélyi magyar társadalmi szervezethez három ágazatára vonatkoznak: 1. az olvasó- és társaskörökre, 2. a dalegyesületekre, 3. a nőegyesületekre.

I. Az olvasó- és társaskörök.

Erdélyben és a csatolt részekben adatgyűjtésünk, mely 1929. év december hó 31-ével tekinthető lezártnak, összesen 195 olyan egyesületet talált, mely önálló társas célzatu egyesülésnek tekinthető.

Nem vettük ennél a fejezetnél tekintetbe a különböző hitbuzgalmi egyesületeket (Oltáregyletek, Bibliakörök, Dávid Ferenc egyesületek stb.) Hasonlóképpen a gazdaköröket sem, melyeket a gazdasági szervezkedés fejezeténél évkönyvünk jövő évi táblázatában kívánunk tárgyalni.

Csak azokat az egyesületeket vettük számba, melyek az elmúlt tíz év alatt valamelyes életjelt adtak magukról: újságot, folyóiratot járattak; rendeztek valamit, amiről a sajtó hírt adott; hatóságokhoz kérest nyújtottak be elismertetésük iránt vagy a jogi személyiségüket sikerült elnyerniök. Azon az alapon, hogy hol működtek ily természetű egyesületek 1918-ban ezeken a területeken, azért nem indulhattunk el, mert számos kérésünkre és közbenjárásunkra sem sikerült erre vonatkozólag adatokat kapnunk.

E 195 olvasó- és társaskör közül 106 egyesületnek sikerült az adatait megszerezni: 17 megszűnt, 72 pedig sokszori kérdéseinkre és sürgetéseinkre sem adott választ.

A szóbanforgó 195 egyesület közül csupán 14 alakult meg 1919. óta. Hogy a régiök közül hány magyar társaskör szűnt meg vagy vált egyszerűen románá, azt az 1918-as állapot ismeretének hiányában nem állapíthattuk meg. Kétségtelen, hogy legalább annyi, mint amennyi megmaradt.

A 106 olvasó- és társaskör, melyeknek részletes adatai rendelkezésünkre állanak, a következő képet mutatják:

Ezeknek az egyesületeknek 1929. évben taglétszámuk 15.927 tag volt.

Kölcsönkönyvtárt tartott fenn 75 egyesület.

A 106 egyesület 243 napilapot, 173 hetilapot és 245 folyóiratot járattott.

Átlagosan esik egy egyesületre 153 tag, 2 napilap, 2 hetilap és 2 folyóirat.

A számbavett olvasó- és társaskörök névsora és részletes adatai a következők:

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
	Alsófehérmegye. – Jud. Alba.			
1	Abrudbányai Magyar Kaszinó	–	–	–
2	Marosujvári Magyar Kaszinó			
3	Marosujvári Polgári Kör			
4	Nagyenyedi Magyar Kaszinó	1832	–	1924. IX. 8.
5	Nagyenyedi Iparos Önképző	1888	1924. V. 6.	1924. VII. 16.
	Aradmegye. – Jud. Arad.			
6	Aradi Magyar Kaszinóegylet			
7	Aradi Katholikus Kör	1909	1924. VIII. 2.	1925. III. 28.
8	Aradi Kereskedők Köre			
9	Aradi Iparos-Otthon	1927	1927. VI. 26.	1927. X. 29.
10	Aradi Mosoci-telepi Katholikus Kör			
11	Aradi Mosoci-telepi Protestáns Kör			
12	Borosjenői Magyar Kaszinóegylet			
13	Borosjenői Iparos Kör			
14	Kisjenői Kaszinó			
15	Kürtösi Iparos Olvasókör			
16	Kisperegi Olvasókör			
17	Pécskai Olvasókör			
18	Simonyifalvai Katholikus Kör	1895	1896. II. hó	1896. II. hó
19	Szentannai Polgári Társaskör	–	–	–
20	Világosi Társaskör	1904	1923. XI. 23.	1924. XI. 26.
21	Zeréndi Polgári Kör			
22	Zeréndi Polgári Olvasóegylet	1890	1924. VIII. 5.	1927. V. 24.
	Besztercenaszódmegye. – Jud. Năsăud.			
23	Besztercei Kör			
24	Besztercei Magyar Iparosok Egyesülete			
25	Naszódi Magyar Társalkodó Egylet			
	Biharmegye. – Jud. Bihor.			
26	Belényesi Kaszinó	1858	1924. VII. 31.	1924. X. 31.
27	Biharbeéli Iparos- és Olvasókör	1902	–	–
28	Margittai Kaszinó			
29	Nagyszalontai Magyar Kaszinó			
30	Nagyszalontai Kereskedők Társasköre			
31	Nagyváradai Katholikus Kör			
32	Nagyváradai Ujságíró Club	1926	1926. V. 22.	1926. X. 2.
33	Nagyváradai Unió Club	1926. II. 7.	1926. III. 6.	1926. VII. 30.
34	Nagyváradai Református Kör	1906	1924. X. 32.	1926. X. 26.

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
–	–	–	–	–	Működése fel van függesztve, mert jogi személyisége nincs elismerve Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
233	igen	6	1	9	
782	igen	3	2	8	
477	igen	6	2	6	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
945	nincs	4	1	3	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
150	igen	1	1	1	
–	Könyvtárát a misz- szióznak adta át	–	–	–	Működését a viszonyok vál- tozása miatt beszüntette
146	igen	3	3	2	Adatokat nem szolgáltatott.
117	–	1	3	1	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
122	igen	4	–	2	
50	igen	1	–	–	Az egyesület nem működik, nincs jogi személyisége. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
965	igen	59	55	66	
214	igen	valamennyi bel- földi és magyar külföldi napilap és folyóirat			
382	igen	8	4	2	

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
35	Szalárdi Gazdakör	1927	1928. VII. hó	még nincs elintézve
36	Székelyhidi Kaszinó			
37	Székelyhidi Polgári Olvasóegylet	1879	1929. VIII. 19.	még nincs elintézve
38	Székelyhidi Iparos Egylet			
39	Tenkei Polgári Kör	1890	1922	–
40	Tenkei Kaszinó	–	–	–
	Brassómege. – Jud. Braşov.			
41	Apácai Kaszinó	1888	1927. VI. 20	1927. X. 7.
42	Brassói Magyar Kaszinó	1861		1925. III. 31.
43	Brassói Polgári Olvasókör	1873	1925. V. 20.	el van intézve
	Csikmege. – Jud. Ciuc.			
44	Csikrákosi Kath. Népszövetségi Olvasókör	1928	–	1925. X. 27.
45	Csiksomlyói Olvasókör	1881	1926. V. 15	még nincs elintézve
46	Csikszeredai Iparos Nőegylet			
47	Csikszeredai Kaszinó	1876	1924	1924
48	Csikszeredai Kereskedői Kör			
49	Csikszeredai Uri Kaszinó			
50	Csikszeredai Vadásztársaság			
51	Csomafalvai Olvasókör	1929	–	el van intézve
52	Ditrói Kereskedelmi Kör	1921	1924. IV. hó.	1925. IX. 23.
53	Ditrói Polgári Olvasókör	1890	1924. VIII. 3.	1925. VIII. 17.
54	Gyergyóalfalvi Iparos Olvasókör			
55	Gyergyószentmiklósi Gazd. Ifj. Egy.	1896		
56	Gyergyószentmiklósi Kereskedői Kör			
57	Gyergyószentmiklósi Kaszinó			
58	Gyergyószentmiklósi Polgári Kör			
59	Karcfalvi Olvasókör	1912	1924. II. 5.	1925. IX. 26.
60	Szárhegyi Olvasókör	–		nincs elintézve
61	Várdotfalvai Olvasókör			
	Háromszékmege. – Jud. Treiscaune			
62	Árkosi Olvasóegylet	–	–	–
63	Baróti Ifjusági Egylet	–	–	–
64	Baróti Polgári Olvasó Egylet	–	–	–
65	Baróti Kaszinó	1880		el van intézve
66	Kézdiszentkeresztii Olvasókör	–	–	–

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
	nem	–	–	–	
160	igen	–	1	–	Adatokat nem szolgáltatott.
108	igen	2	1	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Nem működik.
34	igen	2	–	–	
90	igen	–	–	–	
260	igen	–	–	–	
69	igen	2	4	4	
45	nem	3	3	4	
179	igen	3	3	4	Adatokat nem szolgáltatott.
110	nem	1	3	2	Adatokat nem szolgáltatott.
61	igen	1	2	2	Adatokat nem szolgáltatott.
129	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
	igen	–	2	–	Jogi személyisége nincs elismerve. Tagjai az összes gyergyói gazdák.
58	igen	2	2	2	Adatokat nem szolgáltatott.
102	igen	2	3	3	Adatokat nem szolgáltatott.
–	igen	–	–	–	Jogi személyiségét nem kérte.
–	–	–	–	–	1918-ban feloszlott.
–	–	–	–	–	Nem működik.
45	igen	2	1	2	
40	igen	2	5	1	Jogi személyiségét nem kérte.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
67	Kézdivásárhelyi Kaszinó	1842	1924. VII. 31.	1924. XII. 2.
68	Kézdivásárhelyi Kereskedői Társulat	1884	1922. VIII. 10.	1925. I. 7.
69	Nagyajtai Polgári Kör és Olvasóegylet	1897	1924. IX. 18.	1925. IV. 6.
70	Sepsibodoki Olvasókör	–	–	–
71	Sepsiszentgyörgyi Kaszinó	–	–	–
	Hunyadmege. – Jud. Hunedoara.			
72	Algyógyi Magyar Kaszinó	–	–	–
73	Dévai Magyar Kaszinó	1842	–	–
74	Dévai Iparos Egylet	1923	1923. X. hó	1929. XI. hó
75	Körösbányai Kaszinó	–	–	–
76	Petrozsényi Kaszinó (Clubul Orășenesc)	–	–	–
77	Piskii Polgári Olvasókör	1892	–	el van intézve
78	Szászvárosi Magyar Kaszinó	1866	1924	1927
79	Szászvárosi Olvasóegylet	–	–	–
	Kolozsmegye. – Jud. Cluj.			
80	Kolozsi Kaszinó	–	–	–
81	Kolozsvári Nemzeti Kaszinó	1898	1898. I. 30.	1927
82	Kolozsvári Kaszinó	1833	–	El van intézve
83	Kolozsvári Iparosegyesület	–	–	–
84	Kolozsvári Székelyek Társasága	–	–	–
85	Páncélcsehi Könyvtár Egyesület	–	–	–
86	Tordaszentlászlói Ifjúsági Egyesület	–	–	–
	Krassómege. – Jud. Caraș.			
87	Oravicai Kaszinó és Olvasóegylet	–	–	–
88	Orsovai Kereskedelmi Egylet	–	–	–
89	Resicai Magyar Olvasókör	1910	1924. X. 20.	1925. VII. 15.
90	Románboksáni Kaszinó	–	–	–
	Kisküküllőmege. – Jud. Târnava-Mică.			
91	Balázsfalvi Magyar Kaszinó	–	–	–
92	Dicsőszentmártoni Olvasó és Társaság	1875	1924. IX. hó	1924. X. hó
93	Kórodszentmártoni Önképző Egylet	1904	–	–

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
220	igen	5	3	8	
120	igen	3	1	1	
168	igen	2	2	5	
–	–	–	–	–	Nem működik. Adatokat nem szolgáltatott.
–	igen	–	–	–	1919. óta nem működik.
–	igen	A román hatóságok a kaszinó magyar jellegét több ízben elismerték s mégis 1923. III. 25-én a prefektus gyűlésre hívta a megye vezetőit, akik erőszakkal elvették az épületet minden felszereléssel 5,000.000 Lei értékben.			
130	igen	–	–	–	Magyar kaszinó megszűnt. 1920-ban megalakult Román Kaszinó minden felszerelését átvette.
–	–	–	–	–	
A magyar jellegű kaszinó 1919-ben feloszlott és azóta jellege román „Clubul Orășenesc”. Könyvtárát, melynek 1600 kötete volt, a román kaszinó vette át.					
240	igen	25	–	3	Olvasókört nacionalizálták.
216	igen	4	1	3	
–	–	–	–	–	Megszűnt.
					Adatokat nem szolgáltatott.
384	igen	–	–	50	
162	igen	8	4	13	Azelőtt Uri Kaszinó. Adatok szolgáltatását megtagadta. Adatokat nem szolgáltatott.
–	igen	–	–	–	1919-ben megszűnt.
–	–	–	–	–	Megszűnt.
					Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
614	igen	4	5	2	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	1918-ban megszűnt.
108	igen	3	4	2	
–	igen	–	–	–	Jogi személyiségét nem kérte és most nem működik.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
Marostordamegye. – Jud. Mureș.				
94	Marosvásárhelyi Magyar Iparosok Egyesülete	1922	1922. I. 20.	1922. IV. 23.
95	Marosvásárhelyi Magyar Kaszinó	1833	1924. VIII. 6.	1928. VI. 19.
96	Marosvásárhelyi Keresk. Társulata	1850	1920. II. 20.	1921. IV. 8.
97	Nyárádszeredai „Bocskai” Kör	–	–	–
98	Nyárádszeredai Iparos Kör	1848	1825. X. hó	nincs még elintézve
99	Nyárádszeredai Kaszinó	1865	1923-ban	1928-ban
100	Palotailvai Olvasókör	–	–	–
101	Szászrégeni Polgári Olvasókör	–	–	–
102	Szászrégeni Iparosok Olvasóköre	1902	1921. VII. 19.	1921. XII. 13.
103	Szászrégeni Kaszinó	1894	1924. I. 25.	1924. XI. 25.
104	Szovátai Iparos Egylet	1910	1925-ben	1926-ben
Máramarosmegye. – Jud. Maramureș.				
105	Máramaroszigeti Magyar Kaszinó Egyesület			
106	Máramaroszigeti Polgári Kör			
107	Máramaroszigeti Katholikus Kör			
108	Máramaroszigeti Iparos Otthon			
Nagyküküllőmegye. – Jud. Târnava-Mare.				
109	Alsórákosi Kaszinó	–	–	–
110	Fejéregyházai Ref. Ifj. Egyesület			
111	Kőhalmi Kulturális Kör	1924	1925. X. 10.	1926. I. 25.
112	Kőhalmi Magyar Kaszinó	–	–	–
113	Medgyesi Magyar Kaszinó			
114	Medgyesi Polgári Kör			
115	Segesvári Magyar Kaszinó			
116	Segesvári Polgári Kör	1898	1924. I. 25.	1924. VIII. 4.
Szamosmegye. – Jud. Someș.				
117	Bethleni Magyar Kaszinó	1886	1924. VII. 31.	1928. III. 6.
118	Dési Magyar Kaszinó	1824	1922. VIII. 16.	1928. I. 8.
119	Nagyilondai Olvasó Egylet	1882	1928-ban	még nincs elintézve
120	Szamosujvári Társalkodó Egylet	–	–	–

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
704	igen	–	–	–	
320	igen	10	6	6	
174	nem	–	–	5	
–	–	–	–	–	Mint társaskör megszűnt.
80	igen	–	–	–	
152	igen	6	–	8	
–	–	2	–	1	Az egyesületnek nincs jogi személyisége, hanem mint zártkörű társaság működik.
–	–	–	–	–	Megszűnt.
226	igen	2	1	8	
104	nem	5	2	3	
72	igen	–	–	–	
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Néhány havi működés után megszűnt.
72	igen	2	1	1	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	1919-ben megszűnt.
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
209	igen	3	1	4	
71	igen	4	1	4	
123	igen	7	1	5	
30	igen	4	–	–	
–	–	–	–	–	1920-ben szabályszerűen feloszlott anyagi nehézségek miatt.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
	Szatmármegye. – Jud. Sătmar.			
121	Aranyosmedgyesi Iparosok és Kereskedők Köre			
122	Felsőbányai Olvasó Egylet	1842	1924. IX. 4.	1927. XI. 19.
123	Nagybányai Kaszinó			
124	Nagybányai Iparos Ifj. Önképző Egylet	1892. IX. 5.	1924-ben	1926. II. 12.
125	Nagybányai Polgári Olvasókör			
126	Nagybányai Jótékony Nőegyesület			
127	Nagybányai Festők Társasága	1912	–	elintézést nyert
128	Nagykárolyi Magyar Kaszinó			
129	Nagykárolyi Polgári Olvasókör	1868	–	1926. IV. 12.
130	Nagykárolyi Protestáns Társaskör	1896	–	1924-ben
131	Szatmári Társaskör			
132	Szatmári „Széchenyi” Társulat			
133	Szatmári Iparos Olvasókör			
	Szeben vármegye. – Jud. Sibiu			
134	Nagyszebeni Magyar Polgári Kör	1883	1924. VIII. 10.	1924. VIII. 15.
135	Nagyszebeni Iparos Ifj. Egylet	1897	1925. VIII. 10.	1925. VIII. 15.
136	Szászsebesi Magyar Kaszinó	1905	1922-ben	1924. XI. 31.
	Szilágy-megye. – Jud. Sălaj.			
137	Krasznai Kaszinó	1863	1925. III. 15.	nincs még elintézve
138	Szilágycsehi Földműves Olvasókör	1908	–	–
139	Szilágysomlyói Polgári Olvasókör			
140	Szilágysomlyói Kaszinó Egylet			
141	Szilágysomlyói Iparos Olvasó-egyesület			
142	Tasnádi Iparos Kör			
143	Tasnádi Kaszinó	1837	–	1924. X. 21.
144	Tasnádi Polgári Olvasókör			
145	Zilahi Iparos Olvasóegyesület	1874	–	1924. IX. 26.
146	Zilahi Polgári Olvasóegylet			
147	Zilahi Kaszinó	1835	1922. IV. 24.	1924. XI. 14.
148	Zilahi Kereskedők Egyesülete	–	1924-ben	1925-ben
149	Zsibói Magyar Kaszinó			
150	Zsibói Polgári Kör			
	Szörény-megye. – Jud. Severin.			
151	Facseti Kaszinó	–	–	–

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
67	igen	2	3	2	Adatokat nem szolgáltatott.
97	igen	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
40	igen	–	–	1	Adatokat nem szolgáltatott.
450	igen	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
515	igen	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
280	igen	5	3	4	Adatokat nem szolgáltatott.
250	igen	3	1	1	Adatokat nem szolgáltatott.
82	igen	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
46	igen	3	2	–	Adatokat nem szolgáltatott.
45	igen	1	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
120	igen	5	4	3	Adatokat nem szolgáltatott.
214	igen	5	2	6	Adatokat nem szolgáltatott.
158	igen	6	5	13	Adatokat nem szolgáltatott.
56	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	1919. óta nem működik. Könyvtárát a román kaszinó használja.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási év	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
152	Facseti Polgári Olvasókör	–	–	–
153	Lugosi Kaszinó Egyesület			
	Temes-megye. – Jud. Timiș.			
154	Buziási Magyar Polgári Olvasókör	1903	1921. XI.	1922. III. 4.
2	Bolgártelepi Önképzőkör			
156	Lippai Társaskör	1890	1923. V. hó	nincs elintézve
157	Lippai Polgári Olvasókör	–	–	–
158	Lovrini Olvasó Egylet			
159	Lovrini Társaskör			
160	Nagyszentmiklósi Magyar Társaskör	–	–	–
161	Nagyzsámi Olvasóegylet	–	–	–
162	Perjámosi Magyar Társaskör			
163	Perjámosi Polgári Kör			
164	Óbébai Társaskör	1929	–	1929. III. 10.
165	Temesvár Gyárvárosi Társaskör			
166	Temesvár Józsefvárosi Polgári Olvasóegylet			
167	Temesvár Józsefvárosi Vasutas Altitizti Kör			
168	Végvári Polgári Olvasókör	1901	–	–
	Torda-megye. – Jud. Turda.			
169	Alsójárai Magyar és Román Olvasókör			
170	Aranyosgyéresi Kaszinó	1921	1921. XII. 11.	1922. I. 21.
171	Felvinczi Olvasókör	1905	–	1924. X. 10.
172	Tordai Iparos Olvasókör	–	–	–
173	Tordai Kereskedők Társulata	1898	–	–
174	Tordai Iparosok Önképző Egyesülete	1879	1924. VI. 15.	1924. IX. 10.
175	Tordai Polgári Kör	1867	1921. VI. 15.	–
176	Tordai Magyar Kaszinó	1830	–	–
177	Várfalvai Iparos Egylet	1926	1926. XI. 1.	1927. II. 19.
	Udvarhely-megye. – Jud. Odorheiu.			
178	Farcádi Ifjúsági Egyesület	–	–	–
179	Városfalvai Ifjúsági Egylet			
180	Oklándi Kaszinó			
181	Oklándi Polgári Olvasókör	1897	1924-ben	1924. IX. 30.
182	Siményfalvai Olvasó Egylet			

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
–	–	–	–	–	1919 óta nem működik. Könyvtárát a román kaszinó használja. Hatósági intézkedés román kaszinóvá tette.
198	igen	4	2	2	Adatokat nem szolgáltatott.
73	igen	–	–	–	
92	igen	–	–	–	Az egyesület már nem működik. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	Megszűnt.
–	–	–	–	–	Megszűnt. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
67	nem	1	–	–	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
189	igen	2	1	1	Adatokat nem szolgáltatott.
67	igen	5	3	3	
125	nem	2	2	–	
–	–	–	–	–	Céh-rendszer mintájára alakult és ma is működik. 1919-ben megszűnt, most van újraalakulóban.
–	–	–	–	–	
650	igen	2	2	1	
70	nem	3	1	–	
230	igen	4	3	4	
58	igen	1	2	2	
–	–	–	–	–	Most van újraszervezés alatt. Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
70	nem	1	3	1	Adatokat nem szolgáltatott.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Jogi személyisége	
			Beadás napja	Elintézés napja
183	Székelykereszturi Magyar Kaszinó	1867	–	1922-ben
184	Székelykereszturi Műkedvelők Társulata			
185	Székelyudvarhelyi Kereskedői Olvasó Kör	1826	1923. VI. 15.	1924. III. 5.
186	Székelyudvarhelyi Polgári Önképző Egylet	1890	1924. IV. hó	1924. IX. hó
187	Székelyudvarhelyi Kaszinó			
188	Szépvízi Iparos Olvasókör	1894	1929. II. 6.	nincs még elintézve
	<i>Utóbb beérkezett adatok:</i>			
189	Temesvár Rónáczai „Haladás” Kör	1913. II. 8.	1924. VI. 17.	1927. IV. 29.
190	Brassói Székely Társaság	1901	–	el van ismerve
191	Tordai Erzsébet Jótékony Egyesület	1844	–	el van ismerve
192	Hidalmási Olvasókör	1905	1924-ben	1926. III. 17.
193	Brassói Könyvtár-Egyesület	1924	1924. VI. hó	1924. VIII. 2.
194	Fogarasi Oltáregylet	1907	–	el van ismerve
195	Lorántffy Zsuzsánna, Protestáns Jótékony Egyesület Nagyvárad	1901	–	–

Taglétszám	Könyvtár (igen v. nem)	Száma a járatott			Megjegyzés
		napi- lapoknak	heti- lapoknak	folyó- iratoknak	
183	igen	5	4	18	Adatokat nem szolgáltatott.
213	igen	3	3	1	
795	igen	4	4	5	Adatokat nem szolgáltatott.
40	igen	1	1	–	
1058	igen	–	–	–	
600	nem	–	–	–	
82	igen	–	–	–	
27	igen	3	–	–	
70	igen	–	–	–	
198	igen	–	–	1	
288	nem	–	–	–	

II. A Dalegyesületek.

Erdélyben és a részeken ezidőszerint mintegy 160 magyar dalegyesület működik.

Ezek közül 150 egyesületet a Romániai Magyar Dalosszövetség foglal egységbe össze.

A Dalosszövetség székhelye Kolozsvár. Elnöke: dr. *Inczédy-Joksmán Ödön*; főtitkára: *Tárcza Bertalan*.

A Dalosszövetség megalakulásának pillanatától kezdve a legnagyobb tevékenységet fejt ki. Három országos versenyt rendezett: 1923. szeptember 6–8 Kolozsvárt, 23 dalárdával, 1925. szeptember 3–7. Marosvásárhelyt, 33 dalárdával és 1928. augusztus 4–6. Segesvárt, 43 dalárdával.

Kerületi versenyeket rendezett ugyanez idő alatt Nagykárolyban, Tordán (1922.), Szatmáron, Désen (1924).*)

Rendezett azonkívül két karmesteri tanfolyamot 1927. és 1929. július havában Kolozsvárt.

Alábbi közvetlen adatgyűjtésünk 130 dalegyesületre vonatkozik, melyek közül 7 nem tagja a Dalosszövetségnek.

Az adatok összesítése a következő képet mutatja:

A 130 egyesületnek létszáma volt:

1919-ben	1002 tag	1924-ben	2905 tag
1920-ban	1404 tag	1925-ben	3867 tag
1921-ben	1724 tag	1926-ban	4555 tag
1922-ben	2423 tag	1927-ben	5271 tag
1923-ban	2535 tag	1928-ban	6597 tag
		1929-ben	6365 tag

Az egyesületek nyilvános szerepléséről – versenyeken való részvételek, önálló hangversenyek, egyéb előadások stb. – az alábbi adatok számolnak be.

---

*) Adatgyűjtésünk lezárása után a Dalosszövetség 1930. jan. 4–6.-án megrendezte Kolozsvárt az I. orsz. diák-dalosversenyt, melyen 7 intézet vett részt, Szilágysomlyón és Tordán pedig 1930. szeptemberében nagysikerű kerületi versenyeket rendezett.

A 130 egyesület nyilvános szerepléseinek száma volt:

1919-ben	20,	1924-ben	458,
1920-ban	178,	1925-ben	576,
1921-ben	211,	1926-ban	729,
1922-ben	299,	1927-ben	888,
1923-ban	347,	1928-ban	1163,
		1929-ben	743,

A 130 egyesület közül könyvtára volt 45 egyesületnek, összesen 10.922 könyvvel, illetőleg zeneművel.

Az egyesületek névsora s részletes adatai a következők:

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	Alsófehérmegye. – Jud. Alba.												
1	Nagyenyedi Magyar Iparos Önképzőkör	1888	135	–	–	462	537	609	635	663	678	782	803
2	Nagyenyedi Iparos Dalárda	1908	–	32	38	36	40	43	41	42	44	40	88
3	Nagyenyedi Templomi Vegyeskar	1920	–	24	36	52	66	82	94	108	90	64	72
4	Tövisi Polgári Dalárda	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	24	18	18
	Aradmegye. – Jud. Arad.												
1	Aradi Gutenberg Dalkör	1903	28	28	28	28	28	28	28	30	30	30	30
2	Aradi Iparos Otthon Dalköre												
3	Aradi Szt. Antal Kath. Énekkar	1836	–	–	–	–	–	–	–	36	28	32	34
4	Aradi Filharmóniai Egyesület	1890	–	–	–	–	164	149	183	160	152	206	204
5	Világosi Társaskör	1904	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
	Besztercenaszódmege. Jud. Năsăud.												
1	Besztercei Magyar Iparosok Dalköre	1896	–	–	–	–	40	40	32	30	30	26	24
	Biharmegye. – Jud. Bihor.												
1	Albiși Dalkör	1922	–	–	–	46	44	32	34	34	28	28	47
2	Paptamási Ref. Egyházi Dalkör	1924	–	–	–	–	–	35	31	28	35	32	28
3	Nagyszalontai Iparos Dalkör	1864	40	35	–	–	–	–	–	–	32	43	54
4	Gyantai Ref. Egyházi Dalkör												
	Brassómege. – Jud. Braşov.												
1	Barcaujfalusi Ev. Magyar Egyházi Énekkar												
2	Brassói Magyar Dalárda	1863	–	80	133	139	155	128	110	117	109	112	117
	Csikmege. – Jud. Ciuc.												
1	Csiksomlyói Dal- és Zeneegylet												
2	Csikszeredai Dal- és Zeneegylet	1890	30	30	30	53	55	48	45	48	39	40	43
3	Ditrói Ipartestület Dalköre	1926	–	–	–	–	–	–	–	72	87	86	86
4	Gyergyószentmiklósi Dalegylet											38	–
5	Gyergyószentmiklósi Ipartestület Dalköre	1892	–	–	24	27	32	36	36	35	46	38	34

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
7	–	–	7	15	22	20	15	13	19	19	185	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	20	24	17	16	20	20	16	20	26	6	332	igen	–	
–	15	14	14	19	23	23	29	19	21	20	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	2	4	–	–	igen	–	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	–	–	nem	
–	–	–	–	–	–	–	4	5	6	3	–	–	nem	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	249	–	nem	
–	–	–	–	–	–	5	5	8	7	5	500	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1200	igen	–	
–	–	–	5	7	6	5	7	4	5	8	2	igen	–	
–	–	–	–	–	1	23	27	14	16	12	–	igen	–	
–	1	–	1	–	–	–	–	2	7	8	50	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
–	9	7	10	3	10	7	14	17	18	4	–	igen	–	
–	–	2	3	5	8	5	5	3	1	3	elvezett	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	12	9	14	3	5	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	7	82	igen	–	M. D. SZ. adatai szerint.	
–	–	2	2	4	5	3	5	4	3	1	–	igen	–	

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	Fogarasmegye – Jud. Făgăraș.												
1	Fogarasi Magyar Dalárda												
	Háromszékmegye.												
	Jud. Treiscaune.												
1	Angyalosi Földműves Dalkör												
2	Árkosi Dalárda	1922	–	–	–	40	42	44	44	44	44	32	32
3	Baráti Dalárda	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	74	–
4	Csomakőrösi Ref. Egyházi Dalkör	1882	26	28	26	24	25	29	29	28	32	28	28
5	Feldobolyi Ref. Egyházi Dalkör												
6	Felsőcernátoni Ref. Egyházi Dalkör	1922	–	–	–	–	24	22	–	22	24	24	22
7	Ilyefalvai Ref. Egyh. Dalkör												
8	Kézdivásárhelyi Ref. Egyházi Dalkör	1877	16	24	24	24	24	24	62	70	70	72	72
9	Kovásznai Emke Dalkör	1908	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	28
10	Kovásznai Ipartestület Dalköre	1925	–	–	–	–	–	–	20	49	71	42	53
11	Kökösi Ref. Egyházi Dalkör	1924	–	–	–	–	–	30	–	30	32	36	36
12	Köpeczi Ref. Egyh. Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	30	32	24
13	Nagyajtai D. F. E. Nőszövetségének Dalköre	1926	–	–	–	–	–	–	–	24	28	30	30
14	Nagyajtai Polgári Dalkör	1906	30	35	35	32	34	33	35	32	32	33	30
15	Nagybaczoni Dalkör												
16	Nagyborosnyói Ref. Egyházi Dalárda	1900	24	24	20	21	21	18	16	27	28	28	32
17	Pávai Ref. Egyh. Énekkar	1926	–	–	–	–	–	–	–	23	23	18	23
18	Sepsibodoki Ref. Egyházi Dalkör	1925	–	–	–	–	–	–	34	32	30	30	28
19	Sepsiszentgyörgyi Jótékony Nőegylet Női kara												
20	Sepsiszentgyörgyi Magyar Dalegylet	1921	–	–	51	–	–	40	38	44	42	41	–
21	Uzoni Ref. Egyh. Dalkör	1880	–	12	16	25	24	24	24	24	25	30	26
22	Zabolai Ref. Egyh. Dalkör	1920	–	20	22	30	21	25	28	27	25	25	25
23	Zágoni Dalkör	1887	–	–	49	46	37	32	29	38	40	43	40
24	Kovásznai Fuvós Zenekar	1895	–	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
	Hunyadmegye. Jud. Hunedoara.												
1	Dévai Magyar Dalárda												
2	Petrilla-Deákányai R. K. Népszövetségi Dalárda	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	29	40	45
3	Vulkáni Róm. Kath. Férfikar	1924	–	–	–	–	–	46	46	40	39	28	36
41	Szászvárosi Ref. Vegyeskar	1921	–	–	78	70	52	54	71	69	68	66	60

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
–	–	–	11	10	17	20	13	13	12	7	–	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	–	–	–	–	8	–	165	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	13	11	12	10	12	11	16	13	7	6	110	igen	–	M. D. SZ. adatai szerint.
–	–	–	7	7	–	–	8	10	8	10	–	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	2	2	12	19	16	21	21	–	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	2	1	2	2	2	2	1	1	3	2	300	igen	–	
–	–	–	–	–	–	2	6	9	10	3	46	igen	–	
–	–	–	–	–	9	–	6	1	5	–	7	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	6	15	19	30	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	2	3	8	–	igen	–	
–	–	3	3	3	3	3	6	8	8	9	–	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
1	3	4	6	6	7	8	12	11	14	5	302	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	5	4	9	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	4	6	6	8	7	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	11	17	14	15	14	16	7	11	–	–	igen	–	
–	6	5	6	6	7	8	8	8	8	7	–	igen	–	
–	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	8	igen	–	
–	–	1	6	11	14	20	20	13	13	8	–	igen	–	
–	6	12	14	14	17	16	21	19	26	10	–	–	nem	
–	–	–	–	–	–	–	–	1	20	8	4	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	8	10	5	9	9	4	100	igen	–	
–	–	6	6	9	11	12	9	10	11	12	86	–	nem	

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	Kisküküllőmegye												
	Jud. Târnava-mică.												
1	Dicsőszentmártoni Cecília Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	50	60	70
2	Dicsőszentmártoni Ref. Egyh. Dalkör	1922	–	–	–	24	30	36	38	38	44	46	44
3	Erzsébetvárosi Polgári Dalkör	1896	35	30	30	–	–	–	–	–	–	50	40
4	Kóródszentmártoni Ref. Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	22	22	24
	Kolozsmegye. – Jud. Cluj.												
1	Kolozsi Polgári Dalkör	1890	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36
2	Kolozsvári Hidelvei Ref. Egy- házi Dalkör												
3	Kolozsvári Honvéd- és Magyar-uccai Ref. Földész Dalkör	1886	40	40	36	30	36	38	40	50	50	46	40
4	Kolozsvári Csizmadia Ipartársulat Dalköre												
5	Kolozsvári Iparosegylet Dalköre	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	48	–
6	Kolozsvári Monostor-uti Ref. Egyh. Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	33	37	41
7	Kolozsvári Nyílttéren Árusító Csizmadiák „Acélhang” Dalköre	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	60	–
8	Kolozsvári Törekvés Dalegylet	1920	–	40	29	33	28	32	32	38	28	32	32
9	Magyarfenesi Dalkör	1905	–	28	28	28	27	28	29	30	30	32	35
10	Magyarlónai Ref. Egyh. Dalkör	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	23	–
11	Mérai Dalkör												
12	Szucsági Ref. Egyh. Dalkör	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	63	–
13	Tordaszentlászlói Dalkör	1888	16	18	18	24	64	34	46	50	43	48	46
14	Tordaszentlászlói Ifjusági Egyesület	1925	–	–	–	–	22	28	28	47	37	43	45
	Marosmegye. – Jud. Mureș.												
1	Abafájai Ref. Dalkör	1926	–	–	–	–	–	–	–	28	25	31	30
2	Baczkamadarasi Ref. Egyh. Dalkör	1924	–	–	–	–	–	30	35	38	38	32	28
3	Beresztelki Ref. Egyh. Dalkör												
4	Cserefalvai Ref. Dalkör	1905	–	30	30	32	–	–	–	36	38	40	40
5	Kisfülpösi Ref. Egyh. Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	28	36	30

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
-	-	-	-	-	-	-	-	4	17	11	-	igen	-	
-	-	-	5	5	9	7	6	13	17	17	110	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	5	6	4	12	igen	-	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-	nem	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	4	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-	1388	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	-	-	-	-	-	-	-	16	26	13	103	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	45	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	16	21	20	18	38	28	34	48	60	57	-	igen	-	
-	3	3	4	5	6	6	8	9	11	8	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	26	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint. Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	554	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	-	-	2	5	5	6	8	6	11	5	-	igen	-	
-	-	-	-	10	10	14	13	13	12	7	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	4	5	5	3	40	igen	-	
-	-	-	-	-	1	14	12	10	12	11	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	2	4	5	4	-	-	nem	
-	-	-	-	-	-	-	-	4	8	5	-	igen	-	

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
6	Marosludasi Ref. Egyh. Dalkör	1926	-	-	-	-	-	-	36	31	36	34	34
7	Marosvásárhelyi Gazdakör Dalárdája.												
8	Marosvásárhelyi Összmunkás Dalkör	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	-
9	Marosvásárhelyi Ref. Egyh. Dalkör	1900	24	32	36	40	33	37	37	38	38	120	100
10	Marosvásárhelyi Rk. Templomi Énekkar	1925	-	-	-	-	-	-	35	35	35	35	45
11	Marosvécsi Ref. Dalkör.												
12	Nyárádszeredai Bocskay Kör	1906	-	-	-	34	35	30	30	33	26	38	30
13	Nyárádszeredai Ref. Egyházi Dalkör	1867	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120	130
14	Szászrégeni Magyar Polgári Dalkör	1884	24	32	34	38	43	48	48	45	49	57	82
15	Szentgericezi Unit. Dalkör	1925	-	-	-	-	-	-	70	100	60	60	60
	Máramarosmegye.												
	Jud. Maramureş.												
1	Máramaroszigeti Dalkör	1882	34	34	34	32	32	30	30	28	28	28	26
2	Máramaroszigeti Polgári Dalkör												
	Nagyküüllőmegye												
	Jud. Târnava-mare.												
1	Alsórákosi Ref. Egyh. Dalkör	1926	-	-	-	-	-	-	-	46	48	44	42
2	Medgyesi Polgári Dalkör	1927	-	-	-	-	-	-	-	-	32	36	-
3	Segesvári Magyar Polgári Kör Dalárdája	1898	26	32	38	34	40	43	39	35	45	63	60
4	Ürmösi D. F. Egyh. Dalkör	1927	-	-	-	-	-	-	-	-	16	16	48
	Szatmár megye.												
	Jud. Sătmar.												
1	Nagybányai Dalegyesület	1893	-	-	-	22	30	56	52	53	55	51	60
2	Szatmári Iparosotthon Dalköre	1919	-	30	36	34	40	38	32	44	40	48	48
3	Szatmári Polgári Társaskör Dalárdája	1925	-	-	-	-	-	-	48	38	38	36	41
4	Szatmári Ref. Egyh. Énekkar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-
5	Szatmári Ref. Iparos Dalárda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	-

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
-	-	-	-	-	-	-	9	12	15	8	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	65	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	4	5	4	8	7	9	11	46	46	13	280	igen	-	
-	-	-	-	-	-	4	17	20	29	14	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	8	12	14	11	18	14	13	-	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	13	275	igen	-	
-	5	7	8	10	15	13	15	21	28	12	293	igen	-	
-	-	-	-	-	-	2	5	6	7	2	-	igen	-	
-	2	2	3	2	4	4	4	3	2	-	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	6	8	11	14	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	3	7	-	1200	igen	-	1927-ben újraalakult.
4	6	7	5	6	9	10	10	10	14	2	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	5	-	igen	-	
-	-	-	-	5	5	4	6	4	5	6	-	igen	-	
-	17	15	16	16	26	19	16	24	10	5	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	3	12	14	12	3	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	265	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	120	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
1	Szebenmegye. – Jud. Sibiu. Nagyszebeni Ref. Egyh. Ének- kar	1894	–	19	21	23	20	22	23	25	28	30	32
1	Szilágymegye. Jud. Sălaj. Érkörtvélyesi Ref. Egyházi Énekkar	1926	–	–	–	–	–	–	–	20	22	20	22
2	Nagykárolyi Dalegyesület	1878	–	–	–	–	–	–	–	40	40	40	40
3	Nagykárolyi Ev. Leány Ének- kar	1919	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
4	Nagykárolyi Ref. Egyh. Ének- kar												
5	Szilágycsehi Iparos Dalkör	1925	–	–	–	–	–	–	25	28	24	26	26
6	Szilágycsehi Ref. Daloskör	1925	–	–	–	–	–	–	28	36	26	28	30
7	Szilágsomlyói Dalkör												
8	Zilahi Dalkör												
	Szolnokdobokamegye Jud. Someş.												
1	Dési Polgári Olvasókör Dal- köre	1885	–	24	23	27	26	28	33	35	32	35	36
2	Marosdécsi Földműves Ének- kar	1896	–	–	–	28	30	34	34	34	34	34	34
	Temesmegye. Jud. Timiş.												
1	Temesvári E. F. R. Lyra Dalkör												
2	Temesvári Dalkör	1882	240	228	223	216	210	206	201	210	252	260	284
3	Temesvári Erzsébetvárosi Polgári Dalkör												
4	Temesvári Glória Dalegyesü- let	1923	–	–	–	–	105	150	185	220	240	260	260
5	Temesvári Gyárvárosi Dal. és Zeneegylet	1875	–	–	–	–	–	38	46	45	40	34	38
6	Temesvári Magyar Dalárda	1903	–	32	32	34	36	40	40	40	40	47	65
7	Temesvári Rónácz „Haladás” Kör	1913	–	80	202	234	242	229	772	926	1022	1068	1028
8	Majlátfalvi Férfi Dalkör	1922	–	–	–	42	45	–	–	–	–	76	78
9	Végvári Dalkör	1926	–	–	–	–	–	–	–	28	37	45	58

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
–	7	6	7	8	1	15	11	10	10	7	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	2	3	1	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	140	igen	–	
–	10	11	14	11	8	12	14	19	16	3	22	igen	–	
–	–	–	–	–	–	5	7	7	7	8	–	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	–	–	4	6	4	6	8	200	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
–	1	1	–	–	8	16	18	17	22	11	–	igen	–	
–	–	–	9	15	18	21	31	24	18	25	94	igen	–	
–	–	2	8	10	9	5	8	10	6	6	400	igen	–	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
–	–	–	–	6	13	15	15	15	15	10	60	igen	–	
–	–	–	–	–	–	21	13	14	13	8	–	igen	–	
–	14	14	14	17	15	15	13	13	15	15	–	igen	–	
–	5	3	8	5	16	16	25	27	34	14	980	igen	–	
–	–	–	2	–	–	–	–	–	2	5	–	igen	–	
–	–	–	–	–	–	–	3	20	24	23	–	igen	–	

Sorszám	Megnevezés	Alapítási éve	Tagjainak száma										
			1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
	Tordamegye. – Jud. Turda.												
1	Aranyosegerbegyi Ref. Egyh. Dalkör	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	36	–
2	Aranyosgyéresi Ref. Egyházi Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	38	38	36
3	Felvinczi Férfi Dalegylet	1880	–	48	38	27	26	34	25	37	37	35	32
4	Harasztosi Ref. Egyh. Dalkör												
5	Marosdécsi Ref. Egyh. Dalkör												
6	Székelykocsárdi Ref. Egyházi Dalkör	1905	24	20	24	23	26	25	28	26	29	30	28
7	Tordai D. F. E. Templomi Vegyeskar	1926	–	–	–	–	–	–	–	32	43	54	48
8	Tordai Magyar Daloskör												
	Udvarhelymegye Jud. Odorheiu.												
1	Erdőszentgyörgyi Ref. Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	49	40	42
2	Kibédi Gazdakör Dalárdája	1925	–	–	–	–	–	–	36	50	–	–	–
3	Székelyszentistváni Ref. Egyházi Dalkör	1925	–	–	–	–	–	–	32	26	28	28	30
4	Székelyudvarhelyi Székely Dal- és Zeneegylet	1888	–	–	–	–	–	–	–	47	62	88	88
5	Székelyudvarhelyi Ref. Dalkör	1928	–	–	–	–	–	–	–	–	–	42	68
6	Vargyasi D. F. E. Férfi Dalkör	1927	–	–	–	–	–	–	–	–	40	32	30

Nyilvános szerepléseinek száma											Könyvek száma	Tagja-e a Dalosszövetségnek		Megjegyzés
1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929		igen	nem	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	60	igen	-	M. D. SZ. adatai szerint.
-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	10	-	igen	-	
-	1	3	2	3	4	3	3	3	2	1	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott. Adatokat nem szolgáltatott.
3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	6	14	23	16	-	igen	-	Adatokat nem szolgáltatott.
-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	8	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	4	6	6	2	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	2	8	34	25	21	78	igen	-	
-	-	-	-	-	-	11	11	19	8	8	349	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	9	-	igen	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	2	-	igen	-	

III. ERDÉLYI MAGYAR NŐMOZGALOM.

I.

Az erdélyi magyar nők egyesületi élete az államjogi helyzet változása következtében rendkívül megnőtt jelentőségében. Míg a multban csaknem kizárólag helyi karitativ feladatok megoldására szorítkozott, addig a kisebbségi helyzetben az erdélyi magyar nők együttes munkája számos életbevágó nemzeti probléma megoldásánál döntő szerephez jutott. Egyfelől ez a jelenség, másfelől pedig az a körülmény, hogy a nőmozgalom politikai és társadalmi téren világszerte döntő eredményeket ért el, magyarázza azt az egyre fokozódó jelentőséget, melyet az erdélyi magyar nők mozgalma közéletünkben elfoglal.

II.

Az erdélyi magyar nők társadalmi és közéleti tevékenységének összefogása 1925. október havában történt meg a „*Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkárságának*” megalapításával. Alkalmat erre az a nőkongresszus adott, melyet Cantacuzino Alexandrin, a Román Nők Nemzeti Tanácsának elnöke 1925. október 25-én rendezett Bukarestben. Erre a kongresszusra az erdélyi magyar nőegyesületek is meghívást kaptak. Gróf Bethlen Györgyné, Kovács Dezsőné és Farkas Anna a többségi kezdeményezés alkalmát felhasználták a szétszórta munkálkodó magyar nőegyesületek közös szervezetének megalakítására. Munkájuk eredményeképpen 75 erdélyi magyar nőegyesület képviseltette magát az említett bukaresti kongresszuson, mely egyébként a sérelmek orvoslása tárgyában a hozzáfűzött reményeket nem váltotta valóra. Ezzel a kongresszussal kapcsolatban azonban a megjelent magyar kiküldöttek még Bukarestben jegyzőkönyvileg megalapították a Magyar Nők Központi Titkárságát az erdélyi magyar nőegyesületek érintkezésének és együttműködésének fenntartására és további kiépítésére. A Központi Titkárság haladéktalanul hozzáfogott az első megmozdulásban részt nem vett nőegyesületek tulajdonképeni megszervezéséhez közös magyar társadalmi munkára s eddigi négy éves működésével elérte azt, hogy egyfelől összesen 107 nőegyesület csatlakozott a közös munka programjához, másfelől, hogy a hitvallásos alapon álló országosan kiépített női szervezeteket u. m. a katolikus *Szociális Misszió Országos Szervezetét*, a *Ref. Nőszövetséget* és az *Unitárius Nők Szövetségét* hason-

lóképen sikerült az intézményes együttműködés részére megnyerni. Ez a munka nyilvánosság elé az *Erdélyi Magyar Nők és Jótékony Egyesületek Első Kongresszusán* lépett, mely a Központi Titkárság rendezésében 1928. november 10–12-én folyt le Kolozsvárt.

III. A Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkársága.

A) A titkárság célja és szervezete.

A Központi Titkárság célját báró *Huszár Pálné* 1925-ben még a bukaresti alakuló értekezleten a következőben jelölte meg: „*Minden a nőt és gyermeket, valamint jótékonyági intézményeket érintő kérdést figyelemmel kísérni. A sérelmek orvoslását szorgalmazni és mindennemű javítást a nő és gyermekvédelem terén előmozdítani. Ezenkívül a Román Nők Nemzeti Tanácsával, valamint a kisebbségi női szervezetek központjaival az állandó kapcsolatot fenntartani*”.

Ezt a célt a Központi Titkárság nem egyesületi formában szolgálja, hanem mint a magyar nőegyesületek közös adminisztratív szerve, mely a magyar nők egyetemét érdeklő kérdések minél jobb közös megoldásán munkálkodik.

A Központi Titkárság ügyeit a központi vezetőbizottság és a *nagy-intézőbizottság* irányítja. A központi vezetőség a következő tagokból áll: *báró Huszár Pálné, gróf Bethlen Györgyné, Dr. Mikó Lőrinczné, báró Mannsberg Margit, Kovács Dezsőné, özv. Mélik Jeromosné, báró Zeyk Irma, dr. Sulyok Istvánné, Velits Zoltánné, Pálffy Lászlóné. Továbbá: Gróf Bethlen Mária, Justh Jánosné, Balla Györgyné, dr. Fon Antalné, Vass Anna, Schwartz Antalné, valamint a megyei és városi Helyi Központok Vezető-megbizottai. A nagy Intézőbizottság tagjai még a fentiekén kívül valamennyi csatlakozott egyesület elnöke és az egyénileg csatlakozottak fő-csoportvezetői.*

A Központi Titkárság székhelye *Kolozsvár*. Irodája *Farkas u. 8.* szám alatt működik.

Kitűzött célján a Központi Titkárság működésének első négy esztendeje alatt az alábbi mozgalmakkal és kezdeményezésekkel tevékenykedett:

1. A különböző jótékony egyesületek érdekében eljárta az illetékes hatóságoknál.
2. A kolozsvári Női Ipariskola magyar szekciója érdekében mozgalmat indított.
3. Az Anya- és Csecsemővédő-Egylettel kapcsolatosan egészségügyi előadásokat rendezett.
4. 1927. év nyarán beteg és szegény városi gyermekek részére nyaraltatást rendezett, ezt 1928. és 1929. év nyarán megismételte. 1930-ban megvásárolta Beresztelkén a báró Bánffy Zoltán-féle kastélyt és ebben állandó gyermek nyaraló telepet rendezett be.
5. Kivivta a magyar anyanyelvű bábafolyamok létesítését.
6. Részt vett állandóan a leánykereskedelem elleni küzdelemben és ezzel kapcsolatosan a vasuti missziók működésében.
7. A magyarnyelvű oktatás ügyét úgy az óvódákban, mint a különböző fokú iskolákban szorgalmazta.
8. Az erdélyi nők magánjogai érdekében sikra szállott.
9. Hathatós propagandát fejtett ki a népviselet és népi munkák felújítása, illetve megtartása érdekében.
10. Megrendezte az első országos magyar női-kongresszust.
11. Az 1929-ben megadott női szavazati jog gyakorlása érdekében a magyar nők körében kitűnő sikerrel nagyarányú mozgalmat indított.
12. Lányok részére gazdasági szaktanfolyamot rendezett az Erdélyi Gazdasági Egylet és Méhész-egylet keretében.
13. A magyar falu számára kultúrelőadások programját állította össze, ilyen előadásokat elkészített és kinyomatott s azokat az érdeklődők rendelkezésére bocsátotta.
14. Jótékonycélu gyermekelőadásokat rendezett.
15. Kiállítások rendezésében vett részt.
16. A női jogok terén hathatós felvilágosító és buzdító munkát végzett.
17. A ref. leányliceum szertár berendezésére hathatós gyűjtést rendezett.
18. A magyar jótékony nőegyesületek működéséről évenként statisztikai felvételt készít.

B) A Központi titkársághoz csatlakozott nőegyesületek névsora.

A Romániai Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkárságához a következő magyar nőegyesületek, illetve községenkénti csoportok csatlakoztak:*)

1. Árapatak, Ref. Nőszövetség. 2. Abásfalva, Unitárius Nők szövetsége. 3. Alsóboldogfalva, Unitárius Nők Szövetsége. 4. Alvinc, Alvinci Magyar Nőegylet. 5. Arad, Anya- és Csecsemővédő Szövetség. 6. Arad, Anyavédő Egyesület. 7. Arad, Fehérkereszt Gyermekvédő Egylet. 8. Arad, Tüdővész ellen küzdő Egy. 9. Arad, Polgári Jótékony Nőegyl. 10. Arad, Az aradi ág. ev. egyház női gyámintézete. 11. Árkos, Unitárius Nők Szövets. 12. Bácsfalva, Evang. Női Gyámint. 13. Barót, Baróti csatlakozott csoport. 14. Beszterce, Magyar Jótékony Nőegylet. 15. Bethlen, Bethleni csatlakozott csoport. 16. Brassó, Brassói Magyar Evang. Jótékony Nőegylet. 17. Brassó, Ref. Nőszövetség. 18. Brassó, Unit. Nők Szövetsége. 19. Csombord, Csombordi csatlakozott csoport. 20. Dés, Dési csatlakozott csoport. 21. Dicsőszentmárton, Ref. Nőszöv. 22. Dicsőszentmárton, Unitárius Nők Szövetsége. 23. Datk, Unit. Nők Szövetsége. 24. Erzsébetváros, Róm. Kath. Jótékony Nőegylet. 25. Erzsébetváros, Erzsébetvárosi Örmény Kath. Jót. Nőegylet. 26. Felsőrákos, Unit. Nők Szövets. 27. Firtosmartonos, Unit. Nők Szöv. 28. Fogaras, Unit. Nők Szövetsége. 29. Fogaras, Ref. Bornemissza Anna Nőegylet. 30. Gyulafehérvár, Prot. Nőegylet. 31. Gyulafehérvár, Ref. Egyház Jótékony Nőegylete. 32. Homorodalmás, Unit. Nők Szöv.	33. H.-Jánosfalva, Unit Nők Szöv. 34. H.-Keményfalva, Unit. Nők Szövetsége. 35. H.-Szentpál, Unit. Nők Szöv. 36. H.-Szentpéter, Unit. Nők Szöv. 37. H.-Ujfalu, Unit. Nők Szövetsége. 38. Hosszufalu, Hétfalusi Nőegylet. 39. Karácsonyfalva, Unitárius Nők Szövetsége. 40. Kézdivásárhely, Erzsébet Árvaleány Nevelő Intézet. 41. Kézdivásárhely, Jót. Nőegylet. 42. Kiskede, Unit. Nők Szövetsége. 43. Kolozsvár. Anya- és Csecsemővédő Szövetség. 44. Kolozsvár, Árvaleány Nevelőotthon. 45. Kolozsvár, Házbérsegélyző Filéregylet. 46. Kolozsvár, Jótékony Nőegylet. 47. Kolozsvár, Kolozsvári Magyar Lutheránus Nőegylet. 48. Kolozsvár, Unit. Nők Szövetsége. 49. Kolozsvár, Erdélyi Ref. Egyházkerület Nőszövetsége. 50. Koronka, Koronkai Magyar Ref. Nők Szövetsége. 51. Lippa, Lippa-Radnai Kath. Nőegylet. 52. Lóbod, Unitárius Nők Szöv. 53. Lugos, Lugosi Jót. Nőegylet. 54. Magyarigen, Magyarigeni csatlakozott csoport. 55. Marosujvár, Marosujvári csatlakozott csoport. 56. Marosvásárhely, Bethlen Kata Egylet. 57. Marosvásárhely, Klotild Árvaház. 58. Marosvásárhely, Jót. Nőegylet. 59. Marosvásárhely, Unit. Nők Szöv. 60. Marosvásárhely, Ref. Nőszövets. 61. Nagyajta, Unit. Nők Szövetsége. 62. Nagyenyed, Ref. Nőszövetség v. Protestáns Nőegylet. 63. Nagyvárad, Biharmegyei és Nagyvárad R. Kath. Nőegylet. 64. Nagyvárad, Prot. Jót. Egyesület.

*) A vallásos a alapon álló nőszövetségek központjaik útján tartanak összeköttetést a Központi Titkársággal.

65. Nagyvárad, Lutheránus Nőegylet.
66. Nagyvárad, Gyermekbaráti Egy.
67. Nyárádgálfalva, Unit. Nők Szöv.
68. Nyárádszentmárton, Unit. Nők Szövetsége.
69. Nyomát, Unit. Nők Szövetsége.
70. Oklánd, Unit. Nők Szövetsége.
71. Olasztelek, Ref. Nőszövetség.
72. Olthéviz, Unit. Nők Szövetsége.
73. Petrozsény, Unit. Nők Szövets.
74. Recsenyéd, Unit. Nők Szövetsége.
75. Sárd, Unit. Nők Szövetsége.
76. Segesvár, Unit. Nők Szövetsége.
77. Sepsiköröspatak, Unit. Nők Szöv.
78. Sepsiszentgyörgy, Jót. Nőegylet.
79. Szabéd, Unit. Nők Szövetsége.
80. Szászváros, Szászvárosi Ref. Nők Szövetsége.
81. Szatmár, Szatmári Jót. Nőegylet.
82. Szatmár, Lorántffy Zsuzsanna Egyesület.
83. Szatmár, Jótékony Nő- és Leányegylet.
84. Székelymuzsna, Unit. Nők Szöv.
85. Székelykál, Unit. Nők Szövets.
86. Székelykeresztur, Jót. Egyesület.
87. Székelykeresztur, Jót. Polgári Társaskör.
88. Székelykeresztur, Unit. Nők Szövetsége.
89. Székelykeresztur, Ref. Nők Szöv.
90. Székelyudvarhely, Unitárius Nők Szövetsége.
91. Székelyudvarhely, Jót. Nőgyetl.
92. Tarcsafalva, Unit. Nők Szöv.
93. Tasnád, Ref. Nőszövetség.
94. Temesvár, Temesvári Magyar Nőegylet.
95. Temesvár, Ref. Nőegylet.
96. Temesvár, Evang Nőegylet.
97. Torda, Erzsébet Jót. Nőegylet.
98. Torda, Árvagondozó Nőegylet.
99. Torda, Unit. Nők Szövetsége.
100. Türkös, Türkösi Evang. Jótékony Egyesület.
101. Ujszékely, Unit. Nők Szövetsége.
102. Vadad, Unit. Nők Szövetsége.
103. Vadasd, Ref. Nőegylet.
104. Vargyas, Vargyasi Magyar Nőszövetség.
105. Városfalva, Unit. Nők Szövets.
106. Vizakna, Vizaknai Ref. Nőegylet.
107. Zilah, Jótékony Nőegylet.

IV.

A katolikus nőmozgalom.

Az erdélyi magyar katolikus nők társadalmi és vallási közös munkájának két szervezete van. Az egyik a hivatásos alapon működő *Szociális Testvérek Társasága*, a másik a megszervezett *Katolikus Nőszövetség*.

A) A Szociális Testvérek Társasága.

Katolikus vallásos női alakulat, melynek tagjai hivatásos alapon a lélekmentés és a modern szociális munka terén dolgoznak, főleg a család, a gyermek és a nő védelme szempontjából.

A Szociális Testvérek belső életükben a szerzetesek életmódját követik és a három evangéliumi tanács megtartására magánfogadalmat tesznek.

Románia területén 1921-ben alakult meg Temesváron. Jelenlegi központja Kolozsvárt van.

A szociális munkában a Társaság elsősorban általános érdekű katolikus mozgalmaknak, másodsorban intézményeknek és egyesületeknek ad hivatásos és képzett munkatérőket.

Romániában 1921-től a kath. szociális női munka szolgáltatásban álltak a tagok: női és ifjúsági egyesületeket alakítottak és azokat irányították, míg 1926-ban valamennyi kath. női, hitbuzgalmi, szociális és ifjúsági egyesületet a *Katholikus Nőszövetségbe* tömörítették. Ezenkívül intézményeket vezetnek: Románia területén egy Aggok-Otthonát, egy árvaházat, egy urinők-otthonát és egy cselédotthont. 8 tagja a társaságnak mint hitoktató és egyházközségi munkás dolgozik.

A Társaság anyagi szükségleteit vállalatok fenntartásával szerzi meg. Ilyen vállalatai ezidőszerint Kolozsvárt a Központi Szálló bérlete, Temesvárt az egyházi műipar vállalata. Tagjainak jelenlegi száma: 55.

Mivel a Szociális Testvérek Társasága – szabályzata értelmében – munkásokat ad a társadalomnak, tehát csak szolgálni kíván, azért saját neve alatt sem intézményeket, sem mozgalmakat nem vezet, hanem szociális munkáját a Kath. Nőszövetség keretén belül végzi.

B) A Katholikus Nőszövetség.

Célja e területen a katolikus nőmozgalom egységes irányítása. Alakult 1926. augusztus 1-én Aradon, az Erdély területén működő Oltáregyesületek, Kongregációk, szociális és karitatív munkát végző nőegyesületek és szervezetek 600 képviselőjével.

A szövetségben résztvevő egyesületek négy szakosztály csoportot alakítanak: 1. *hitéleti szakosztály*, 2. *szociális és karitatív szakosztály*, 3. *ifjúsági szakosztály*. Nincs még kiépítve a negyedik szakosztály, mely kenyérkereső nőket és gyári munkásnőket lesz hivatva szervezni.

a) *Hitéleti szakosztály.*

Az erdélyi Oltáregyesületek női tagjaiból és a női Mária Kongregációkból alakult. Hitéleti feladatok megoldásán dolgozik.

b) *Szociális szakosztály.*

Az Erdély területén 1916. óta működő Szociális Misszió Országos szervezetének 32 helyi csoportjából s a hozzá csatlakozott Nőegyesületekből alakult ki. Tagjainak jelenlegi száma: 3746.

Helyi szervezetei által az egyes helységek anyagi és erkölcsi szociális szükségleteinek a megoldásán dolgozik. Köz-

pontja által pedig az erdélyi általános szociális bajok orvoslására akciót indít be.

A szegény-segélyezés terén a Szakosztály eddig évente átlag 1,200.000 lej pénzösszeg és természetbeni értékkel dolgozott, melyet a helyi szervezetek saját munkájukkal, részben gazdasági vállalatokkal teremtenek elő.

A Szakosztály a felekezeti iskolák segélyezése körül fejtett ki értékes munkát. 1930-ban például 252.000 lejjel segélyezte az iskolákat.

Munkás családok gyermekei számára évente nyaraltatási akciót rendez, átlag 30 gyermekkel.

Családvédelmi szempontból Erdély egyik súlyos szociális nyomorának, a bábakérdésnek megoldásán dolgozik. Intelligens és katolikus világnézeti alapon dolgozó bábákat akar adni falvainknak.

A Szakosztály programjába vette a leánykereskedelem elleni küzdelmet. E téren preventív munkát végez azáltal, hogy a falu leányait egyesületbe tömöríti. Jelenleg 26 egyesületben dolgozik. A városba özönlés megakadályozására a leányokat saját falujukban törekszik keresethez juttatni. Csipkeverőtanfolyamot állított be Székelyszentkirályon és dolgozik a régi csiki szőttes megmentésén. Hogy a népipar és a népművészet értékeinek piacot teremtsen, Kolozsvárott és Sepsiszentgyörgyön nagyszabású népművészeti kiállítást rendezett.

A faluból eltávozott leányok erkölcsi védelmére a szakosztály a vasuti missziót állította be, mely eddig Temesvárt és Brassóban működik. A bukaresti vasuti misszió beállítása ügyében most folytat tárgyalásokat. A vasuti missziókkal kapcsolatban két átmeneti cselédotthont tart fenn. Az otthonok elhelyező irodával kapcsolatosak.

A züllésnek indult fiatakorúak megmentése érdekében a központi rendőrséggel több városban kapcsolatot tart fenn s a városi hatóság segítségével egy leányotthon felállításán dolgozik.

Mivel falvaink erkölcsi és kulturális nevelése érdekében az egyház legnagyobb segítője, a tanitóság, azért a szakosztály megindította a kath. tanitónők szervezését. Lelki elmélyítésükre és szociális nevelésükre évente zárt lelkigyakorlatot és szociális kurzust rendez.

A Szakosztály kiadja „*A Nap*” című nőmozgalmi folyóiratot, mely egyedülálló női szociális lap Románia területén.

A társadalmi munkára a Szakosztály évente megtartott szociális kurzusokkal neveli tagjait.

c) Ifjúsági szakosztály.

A szakosztályt a Leányklubok Országos Szövetsége alkotja, melynek keretében ezideig 32 leányklub működik. Összesen 1120 taggal. A leányklub mozgalom célja az egyéni önévelésre segítés az iskolai nevelés pótlásául és a társadalmi munkára való nevelés. Ezt a célt a mozgalom azáltal akarja elérni, hogy egyes csoportoknak a központ által irányított rendszeres önképző programot ad. Az önévelő munka vezető motivumai: a lelkielmélyítés, általános emberi műveltség közvetítése, a kimondottan női tehetségek fejlesztése s a szociális érzék felkeltése.

Önképző előadásokat az egyes csoportoknak részben helyi, részben központi előadók nyújtják.

A Szakosztály évente ifjúsági vezetők képzésére kurzusokat rendez. A kurzusok előadásai versennyel kapcsolatosak. Ezeknek a versenyeknek célja a tehetségek kiváltása, másrészt s legfőképpen reánevelni az ifjúságot arra, hogy tudjon és merjen meggyőződésének szabatos kifejezést adni.

V.

A Ref. Nőszövetség.

A) A Ref. Nőszövetség megalakulása, célja, szervezete.

Református, vallásos alakulat, melynek tagjai a társadalmi osztályok különböző rétegeiből tevődnek össze.

Románia területén 1927. november 18-án alakult meg Kolozsvárott.

Célja: *a hitélet öntudatosá tétele és jótékony szeretetmunka.*

Szervezete: Női és ifjúsági egyesületei vannak, melynek keretén belül különböző bizottságok működnek és pedig 1. *szegényügyi*, 2. *iskolaiügyi*, 3. *kórházi*, 4. *templomi bizottság*, stb.

Anyagi szükségleteit gyűjtések, tagdíjak és adományokból, ünnepélyek és előadások jövedelméből fedezi.

Az erdélyi ref. egyházkerületi Nőszövetség vezetősége: *Elnök:* Dr. Makkai Sándorné. *Jegyzők:* Dr. Ujvárossy Miklósné, Kónya Gyuláné. *Titkár:* Székely Jánosné. *Ellenőrök:* gr. Bethlen Lászlóné, dr. Gyárfás Pálné. *Pénztáros:* dr. Szörlösy Jánosné.

A kerületi nőszövetség kebelében 20 egyházmegyei nőszövetség működik, melyekhez kb. 444 egyházközségi nőszövetség tartozik, összesen mintegy 12.000 taggal.

B) A Ref. Nőszövetség munkaköre.

A hitélet fejlesztése érdekében Bibliaköröket szervez és előadások keretében buzdítja hiveit a vallásos élet elmélyítésére.

Szegényeket, iskolákat, tanulókat segíyez; betegeket látogat; aggmenházat, napközi otthont, árvaházat, üdülőhelyet létesít.

C) A leánykörök munkája.

A leánykörök elnöke: *Báró Kemény Anna.*

Célja: *elsősorban a hitélet intenzív ápolása. Bibliakörök szervezése. Önképzőkörök keretén belül a kulturnevelés.*

VI.

Az Unitárius Nők Szövetsége.

A) A Nőszövetség megalakulása, célja és szervezete.

Az Unitárius Nők Szövetsége a Dávid Ferenc Egylet egyik szerve. Kettős irányu munkásságot folytat. 1. *A főmunka a Szövetség helyén a Dávid Ferenc Egylet körében vagy azzal karöltve történik.* 2. *Másik része levelezés útján a külföldi unitárius nők szövetségével és az illető egyházközségből eltávozottakkal.*

Az Unitárius Nők Szövetsége 1910. augusztus 20-án alakult. 1917. évig megszakítás nélkül működött. 1917–1922. szünetelt. 1922. június 15-én újjáalakult. A szövetség tagja a szabadgondolkozó asszonyok nemzetközi szövetségének.

Célja: *a kölcsönös buzdítás, segítség és együttműködés, hogy minden nő a maga vallási, erkölcsi, családi, társadalmi és nemzeti kötelességét hiven és jótékonyan teljesítse.*

A Nőszövetség szervezete: elnöksége és választmányi tagjai irányítják a szövetség munkáit a tagok közreműködésével.

Diszelnöke: *Ferencz Józsefné.* Elnöke: *dr. Boros Györgyné.* Ügyvezető alelnökök: *Csifó Salamonné, dr. Mikó Lőrincné, Fangh Erzsébet.* Főtitkár: *Ürmösy Károlyné.* Titkár: *özv. Csathó Pálné.* Pénztáros: *László Gyuláné.* A vezetőséghez tartoznak még a választmányi tagok, számszerint 36-an. A központi szervezetnek 120 tagja van. Minden unitárius egyházközség mellett e célok szolgálatában helyi nőszövetségek állanak az országos szervezet fiókjaiaként, számszerint 42.

A Nőszövetség anyagi szükségleteit teaestélyek jövedelméből, kézimunkák sorsolásából és tudományos előadásokon résztvevők tetszésszerinti adományaiból fedezi.

B) A Nőszövetség működése.

1. Az Unitárius Leányotthon butorral rendezte be. A szükséges pénzüsszegeket önkéntes adományok útján szerezte meg. 1929-ben a régi felszereléseket ugyancsak adományok útján ujakkal cserélte fel.
2. Betegeket állandó segélyben részesít.
3. 5 árva és szegénysorsu gyermeket neveltetett a Leányotthonban, 1 árvát $\frac{1}{2}$ díjjal az árvaházban tartott.
4. a) Elemi iskolai szegény tanulókat tanszerrel látott el, karácsonykor ruha és cipő kiosztásával segített ezek nyomorán.
b) Az iskolaiban bevezette a tej-tizórást.
c) Középiskolai tanulókat rendkívüli segélyben részesített.
5. Ismerkedési teaestélyeket rendezett.
6. A népviselet és a háziipar ügyét felkarolta. Ebből a célból propaganda előadást rendezett 30 toroczkói lakóssal, festői népviseletben.
7. Tudományos előadásokat rendezett.
8. Hetenként kézimunka délutánokat tartott, műsorral egybekötve.
9. Szolgálóleányok számára megalakította a „Vadrózsa Kört”, melynek keretében vásár- és ünnepnapokon a szolgálóleányokat valláserkölcsi és művelődési oktatásban részesítik.

VII.

A magyar lutheránus nőmozgalom.

Az egyes egyházközségekben működő magyar evang. leány és nőegyletek ezideig Nőszövetségbe nem tömörültek. Előkészítés és megszervezés alatt áll a magyar lutheránus Központi Nőszövetség kiépítése helyi tagozatokkal és egy-egy-séges munkatervvel.